

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 sierpnia 2018 r. Bank Spółdzielczy w S. wniósł o zasądzenie solidarnie od R. N. i Gminy M. kwoty 189 435,41 zł z odsetkami umownymi od kwoty 178 961,19 zł w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, z tym zastrzeżeniem, iż tak wskazana wysokość naliczanych odsetek w żadnym czasie nie może przekroczyć maksymalnych odsetek za opóźnienie - od dnia 21 maja 2018 roku do dnia zapłaty oraz wraz z ustawowymi za opóźnienie od kwoty 10 474,22 zł od dnia 14 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty z zastrzeżeniem dla Gminy M. prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności z tego tytułu do wartości ustalonego w spisie inwentarza stanu czynnego spadku po Ł. N., z wyjątkiem możliwości prowadzenia przez wierzyciela egzekucji z należącego do pozwanej Gminy M. udziału w nieruchomości położonej w miejscowości W. 116, dla której Sąd Rejonowy w Skierniewicach prowadzi księgę wieczystą o numerze: (...) do wysokości ustanowionych na rzecz powoda hipotek (hipoteki umownej zwykłej w kwocie 300.000 zł oraz hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 150.000 zł). Powód wniósł nadto o zwrot kosztów postępowania.

(pozew – k. 3-11)

Zarządzeniem z dnia 17 października 2018 r. sprawa została skierowana do postępowania upominawczego, a w dniu 29 października 2018 r. po uzupełnieniu opłaty sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zgodnie z żądaniem pozwu sygn. I NC 487/18 (zarządzenie – k. 71, nakaz – k. 74).

Nakaz ten w stosunku do pozwanej R. N. uprawomocnił się dniem 6 grudnia 2018 r. (zarządzenie – k. 90).

Pozwana Gmina M. w ustawowym terminie złożyła sprzeciw od nakazu podnosząc, że co prawda wstąpiła w prawa i obowiązki zmarłego kredytobiorcy Ł. N., jednak nie stała się stroną umowy pożyczki, a jedynie nabyła wynikające z tej umowy obowiązki zmarłego, tj. obowiązek spłaty zaciągniętej pożyczki solidarnie z pozwaną R. N.. Skoro zaś umowa pożyczki wygasła pozwana gmina nie odpowiada za przewidziane umową odsetki karne, a tylko odpowiada co do należności głównej, z ograniczeniem do stanu czynnego spadku.

(sprzeciw – k. 78-80)

Pismem z dnia 24 kwietnia 2019 r. pozwana uznała roszczenie do kwoty 89 480,60zł to jest do wysokości 1/2 niespłaconego kapitału pożyczki.

(pismo – k. 98–99)

Powodowy bank podtrzymał żądanie wobec pozwanej gminy wskazując na treść art. 922 k.c. Wskazał nadto, że pozwana gmina pozostaje zarówno dłużnikiem rzeczowy z tytułu nabycia udziału we własności w nieruchomości zabezpieczającej kredyt – do wysokości ustanowionej hipoteki jak i dłużnikiem osobistym z tytułu dziedziczenia do wysokości stanu czynnego spadku.

(pismo – k. 93-96)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 kwietnia 2009 r. Ł. N. i R. N. zaciągnęli w powodowym banku umowę kredytu konsumpcyjnego nr 05/KH/ (...) na kwotę 300 000 zł zabezpieczonego na nieruchomości położonej w Gminie M. - W. 116, dla której Sąd Rejonowy w Skierniewicach prowadzi księgę wieczystą o numerze: (...)

(umowa – k. 31-33, dokumenty z KW – k. 34-41)

Ł. N. zmarł 8 listopada 2015 r.

(kopia skróconego odpisu aktu zgonu – k. 42)

Spadek po Ł. N. nabyła z dobrodziejstwem inwentarza pozwana Gmina M..

(postanowienie Sadu Rejonowego w Skierniewicach I Ns 51/16 z dnia 11 lipca 2017 r. – k. 43).

W dniu 18 stycznia 2018 r. powodowy bank wystosował do obojga pozwanych wezwanie do zapłaty należności w łącznej wysokości 14 438, 96 zł, w tym 8 961,19zł kapitał wymagalny, 5 417,77 zł –odsetki zaległe i karne za okres od 21 maja 2017 r. do 17 stycznia 2018 r. , dalsze odsetki naliczane zgodnie z umową w wysokości 10% w stosunku rocznym oraz inne koszty w kwocie 60 zł

(wezwanie dla Gminy M. – k. 45, potwierdzenie odbioru z datą 22 stycznia 2018 r. – k. 46 i 46 odwrót, wezwanie dla R. N. – k. 47-49)

W dniu 7 marca 2018 r. do obu pozwanych wystosowano wypowiedzenie umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu (wypowiedzenia wraz z dowodami doręczenia – k. 50-53)

W dniu 21 maja 2018 r. powodowy bank wystawił wyciąg stwierdzający płatne, wymagalne i solidarne zadłużenie pozwanych wynikające z Umowy nr (...) kredytu konsumpcyjnego zabezpieczonego na nieruchomości z dnia 24 kwietnia 2009 r. na łączna kwotę 189 435, 41 zł z dalszymi odsetkami oraz wystosował do obu pozwanych ostateczne wezwania do zapłaty

(wyciąg – k. 12, wezwania wraz z dowodem doręczenia – k. 55-57 oraz 69-70)

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny. Spór w sprawie ma tylko i wyłącznie charakter prawny.

Sąd zważył co następuje:

Spadek obejmuje ogół praw i obowiązków majątkowych, które z momentem śmierci danej osoby przechodzą na jeden lub więcej innych podmiotów w wyniku dziedziczenia. Celem dziedziczenia jest także zabezpieczenie interesów wierzycieli zmarłego, aby mieli od kogo dochodzić swoich roszczeń po śmierci dłużnika. Zaletą konstrukcji dziedziczenia jest zachowywanie ciągłości wielu stosunków prawnych i zabezpieczenie interesów pozostałych uczestników obrotu, tak by nie tracili swoich uprawnień w zależności od okoliczności losowej w postaci śmierci swojego kontrahenta.

W przypadku śmierci osoby fizycznej, z momentem jej śmierci, dochodzi do sukcesji uniwersalnej, tj. przejścia w wyniku tego jednego zdarzenia ogółu jej praw i obowiązków majątkowych na inny podmiot lub podmioty.

Jak stanowi art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego, co do zasady, przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej. § 2 tego artykułu wyraźnie wyłącza poza obręb spadku prawa i obowiązki majątkowe zmarłego ściśle związane z jego osobą, oraz prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby, niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami.

W przedmiotowej sprawie spór dotyczy rozstrzygnięcia czy umowa kredytowa wobec śmierci w trakcie jej trwania kredytobiorcy Ł. N. wygasła, a po stronie spadkobiercy (pозwanej gminy) powstał jedynie obowiązek zwrotu 1/2 niespłaconego kapitału i ewentualnie odsetek wymagalnych na dzień otwarcia spadku czyli 8 listopad 2015 r. Czy też odpowiedzialność spadkobiercy kształtuje się zgodnie z zapisami umowy kredytowej, w którą w miejsce zmarłego kredytobiorcy wstąpiła Gmina M., a więc obejmuje także naliczone od zaległości odsetki karne.

Zagadnienie to nie zostało uregulowane wprost ani w ustawie prawo bankowe (art. 69 i n.) ani w samej umowie stron. Nie jest też jednoznacznie przesądzone w piśmiennictwie i orzecznictwie. W konsekwencji w ocenie sądu należy stosować regułę ogólną z art. 922 k.c., a więc o wstąpieniu przez spadkobiercę w całość praw i obowiązków

zmarłego, a więc także w całość praw i obowiązków wynikających ze spornej umowy kredytu. Gdyby bowiem przyjąć interpretację pozwanej całość kapitału kredytu byłaby natychmiast wymagalna w dniu otwarcia spadku, co nie zawsze jest dla spadkobiercy korzystne. Z drugiej zaś strony zabezpieczeniem interesów pozwanej jest nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza czyli z ograniczeniem do stanu czynnego spadku. Wyjątkiem jest prawo wierzyciela do zaspokojenia się z nieruchomości zabezpieczonej hipoteką, gdzie gmina jest dłużnikiem rzeczowym.

Ograniczenia te nie obejmują rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, gdyż nie są to koszty wynikłe z dziedziczenia, a własnego działania pozwanej Gminy. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach jest art. 98 § 1 i 3 k.p.c., gdyż pozwana przegrała spor w całości. Na koszty te składają się opłata o pozwu oraz wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej.

Odpowiedzialność gminy jest solidarna z drugim kredytobiorcą R. N., wobec której uprawomocni się nakaz zapłaty z dnia 29 października 2018 r. sygn. I NC 487/18.